

عوامل موثر در افزایش تعامل اجتماعی بین مدرسه و محله (نمونه موردی: محله ملاصدرای اصفهان)

لیلا افروزه^{۱*}، محمود رضا ثقفی^۲

۱- کارشناس ارشد معماری، دانشگاه هنر اصفهان، L.afrooz2013@gmail.com

۲- استادیار معماری، دانشگاه هنر اصفهان، mrsaghafi@gmail.com

چکیده

زندگی اجتماعی هر انسان و برقراری ارتباط با دیگران از محله آغاز می‌شود. محله پس از خانه مکانی است که فرد، بیشترین برخورد و رفت‌وآمد را در آن دارد. فضاهای عمومی عنصر مهمی در شکل‌گیری تعاملات اجتماعی در میان ساکنان یک محله است. یکی از مسائل مورد توجه در کیفیت بخشی به تعاملات اجتماعی در محله که کمتر در ایران به آن پرداخته شده و نمونه‌ی آن تاکنون اجرا نشده، تبدیل مدرسه به پاتوقی برای همه‌ی افراد محله در ساعات غیر آموزش رسمی می‌باشد. مدرسه به‌عنوان یک عنصر محله‌ای-شهری می‌تواند در اوقاتی از زندگی روزانه‌ی خود، به فضایی جهت استفاده‌ی عموم تبدیل شود. هدف از این تحقیق پاسخ به این سوال می‌باشد که چه عواملی در ایجاد تعاملات اجتماعی بین مدرسه و محله تاثیرگذار است؟ لازم به ذکر است که این عوامل در محله‌ی ملاصدرای اصفهان بررسی شده‌اند و از کاربران (اعم از دانش‌آموزان، معلمان، والدین) دبستان (دوره‌ی دوم) دخترانه‌ی ام‌البنین اصفهان و اهالی محله‌ی ملاصدرای این شهر نظرسنجی شده است. این پژوهش کیفی با روش تحلیل محتوا به بررسی عوامل موثر در افزایش تعامل بین اهالی محله در بستر مدرسه‌ی اجتماعی می‌پردازد. نتایج تحقیق حاکی از آن است که مشارکت کاربران و تعیین فعالیت‌های جاری در مدرسه‌ی اجتماعی توسط آنان و محقق ساختن نیازهای آنها در قالب کالبد معماری، می‌تواند گام مهمی در افزایش تعاملات اجتماعی در محله و پویایی و زنده‌سازی مدرسه و محله گردد.

واژه‌های کلیدی: مدرسه‌ی اجتماعی، تعاملات اجتماعی، مدرسه محله، مدرسه‌ی تمام وقت.

۱- مقدمه

آنچه امروز ما در جوامع شاهد آن هستیم، کاهش سطح ارتباطات افراد با یکدیگر است چنانکه با افزایش اندازه، وسعت شهرها، سرعت، تراکم و ...، مدنیت، شهروندی و روابط اجتماعی به‌عنوان اصول اولیه شهری تضعیف شد. به این ترتیب احساس جمعی اجتماع‌های محلی و وابستگی‌های احساسی به یک مکان در حال ناپدید شدن است [۱].

زندگی اجتماعی هر انسان و برقراری ارتباط با دیگران از محله آغاز می‌شود [۲]. محله پس از خانه مکانی است که فرد، بیشترین برخورد و رفت‌وآمد را در سطح آن دارد. فضاهای عمومی عنصر مهمی در شکل‌گیری تعاملات اجتماعی در میان ساکنان آن است [۳]. ایده‌ی مدرسه اجتماعی، در واقع بر این مطلب تاکید دارد که مدرسه برای رسیدن به حیات واقعی خود، تبدیل به محیط‌هایی برای زندگی افراد جامعه شود (و نه فقط بچه‌ها) و به‌دنبال بهره‌گرفتن از خصوصیات و نیازهای فرهنگی- اجتماعی جوامع مختلف است و کارکرد اجتماعی مدرسه از مهمترین موضوعات مورد تاکید است [۴]. اما صرفاً تعیین زمانی معین برای استفاده از خدمات مدرسه توسط محله در ایجاد تعاملات اجتماعی کارساز نمی‌باشد. چرا که، صاحب‌نظران در زمینه‌ی تعاملات اجتماعی، جنبه‌های اجتماعی و فعالیت‌های جاری در کنار ابعاد شکلی و زیبایی بصری را از عوامل موثر در